

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 23.08.2016 № 16-5

ВИСНОВОК ПРО СТАН ВИКОНАННЯ ЗАКОНУ ПРО ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ НА 2016 РІК У ПЕРШОМУ ПІВРІЧЧІ

Київ 2016

З М І С Т

I. ОЦІНКА ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	3
II. ДОХОДИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ	5
III. ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА КРЕДИТУВАННЯ.....	10
IV. ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА ДЕРЖАВНИЙ БОРГ	24
V. МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ ТА МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ	30
ВИСНОВКИ.....	35
ПРОПОЗИЦІЇ	37

Відповідно до вимог Бюджетного кодексу України і Закону України „Про Рахункову палату”, Рахункова палата затвердила Висновок про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2016 рік у першому півріччі.

Висновок Рахункової палати підготовлений на основі квартального звіту про виконання Державного бюджету України, місцевих бюджетів та зведеного бюджету за перше півріччя 2016 року, поданого Державною казначейською службою України Рахунковій палаті листом від 05.08.2016 № 14-08/32-13530, звітних та інформаційно-аналітичних даних Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби України, Державної казначейської служби України, Державної служби статистики України, Національного банку України, Фонду державного майна України, а також окремих головних розпорядників бюджетних коштів.

I. ОЦІНКА ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

За оцінкою Рахункової палати, у січні – червні 2016 року реальний валовий внутрішній продукт зріс насамперед за рахунок статистичного ефекту низької бази порівняння на 0,8 відс., порівняно з 2,0 відс., врахованого при затвердженні державного бюджету на 2016 рік.

Стан виконання основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку на 2016 рік, схвалених постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2015 № 558 та врахованих при затвердженні державного бюджету, наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Основні показники економічного і соціального розвитку

№ з/п	Показники	Враховано при затвердженні державного бюджету на 2016 рік	Січень – червень, фактично
1.	Валовий внутрішній продукт реальний, у відс. до відповідного періоду попереднього року	102,0	100,8*
2.	Індекс споживчих цін до грудня попереднього року, відс:	112,0	104,9
3.	Індекс цін виробників промислової продукції до грудня попереднього року, відс.	110,4	113,9
4.	Середньомісячна номінальна заробітна плата працівників, грн	4 857	4 838
5.	Індекс реальної заробітної плати, у відс. до попереднього року	102,3	106,1
6.	Сальдо торговельного балансу, визначене за методологією платіжного балансу, млн дол. США	-1 577	-1 418
7.	Експорт товарів і послуг, млн дол. США	53 877	21 063
	у відс. до відповідного періоду попереднього року	107,1	90,3
8.	Імпорт товарів та послуг, млн дол. США	55 454	22 481
	у відс. до відповідного періоду попереднього року	107,3	93,8

*За оцінкою Рахункової палати.

Одним із основних чинників стримування зростання реального ВВП стала значна залежність української економіки від експорту, насамперед сировинної продукції. В умовах несприятливої кон'юнктури на світових сировинних ринках експорт товарів у січні – червні поточного року, порівняно з відповідним періодом 2015 року, скоротився, за даними Національного банку України, на 11,9 відс., або 2,1 млрд дол. США, найбільше продукції хімічної промисловості – на 35,5 відс., чорних і кольорових металів та виробів з них – на 23,5 відс., руди, шлаку і золи – на 23,1 відсотка.

Більш суттєве зниження експорту товарів, ніж скорочення імпорту, призвело до зростання, порівняно із січнем – червнем попереднього року, дефіциту балансу товарів на 23,5 відс., або 0,4 млрд дол. США, – до 1,9 млрд дол. США, що є ризиком нестабільності національної валюти.

Зменшувала попит на продукцію на внутрішньому ринку низька купівельна спроможність населення. Одним із факторів зазначеного є заборгованість з виплати заробітної плати, яка за перше півріччя поточного року збільшилася на 4,6 відс. – до 1 млрд 968 млн грн, з яких перед працівниками економічно активних підприємств – 1 млрд 289 млн грн, з них 268 млн грн заборговано підприємствами державної і комунальної форм власності.

Негативним чинником для економіки стало і зменшення у січні – червні поточного року залишків наданих банками юридичним і фізичним особам кредитів у гривні – на 7,0 млрд грн, або 1,6 відс., в іноземній валюті – на 1,3 млрд дол. США, або 5,7 відсотка.

З початку 2016 року ціни виробників промислової продукції підвищилися на 13,9 відс. і перевищили врахований при затвердженні державного бюджету річний показник 10,4 відс., що стало одним із чинників збільшення надходжень окремих податків та водночас створило додаткові відкладені інфляційні очікування.

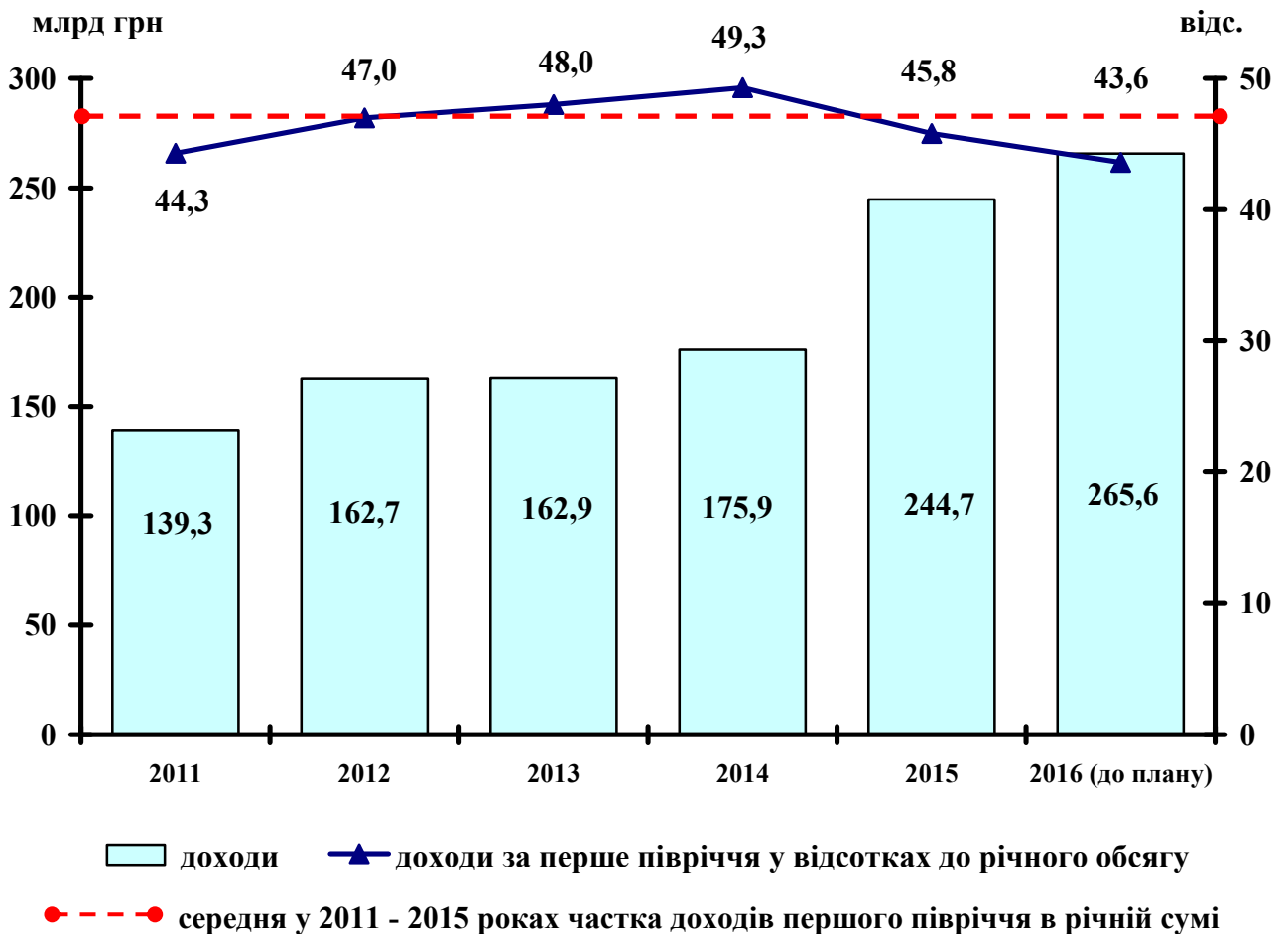
Споживчі ціни в червні поточного року, порівняно з груднем попереднього року, зросли на 4,9 відс. при врахованому при затвердженні державного бюджету на 2016 рік показнику на рік 12,0 відс., найбільше – тарифи на житлово-комунальні послуги – на 22,4 відс., а також ціни на окремі соціально значущі товари і послуги: бензин і дизельне паливо – на 13,7 відс., перевезення залізничним пасажирським транспортом – на 11,0 відс., масло – на 8,1 відс., соняшникову олію – на 6,3 відс., хліб і хлібопродукти – на 5,8 відсотка. Суттєвим чинником прискорення інфляції до кінця поточного року є схвалені Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, рішення щодо значного підвищення тарифів на гарячу воду й опалення, централізоване водопостачання і водовідведення. Одним з ризиків перевищення прогнозу річної інфляції є девальвація гривні до іноземних валют, що спричинить подорожчання імпортованих споживчих товарів і послуг, якщо не буде отримано коштів від МВФ.

II. ДОХОДИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

2.1. Доходи державного бюджету в першому півріччі поточного року становили 43,6 відс. планового річного обсягу, що менше, ніж в середньому за 2011 – 2015 роки, і посилює ризик невиконання державного бюджету на 2016 рік загалом.

Доходи державного бюджету в січні – червні поточного року становили 265 млрд 631,5 млн грн, або 44,1 відс. обсягу, затвердженого законом про державний бюджет на 2016 рік з урахуванням внесених протягом звітного періоду змін, і 43,6 відс. річного плану, що на 3,3 відс. пункту менше від середньої у 2011 – 2015 роках частки доходів першого півріччя в річній сумі (діаграма 1).

Діаграма 1. Доходи державного бюджету в першому півріччі 2011 – 2016 років

Доходи загального фонду за перше півріччя поточного року становили 250 млрд 438,1 млн грн, або 44,0 відс. річного плану (569 млрд 485,7 млн грн), спеціального фонду – 15 млрд 193,4 млн грн, або 38,8 відс. (39 млрд 160,4 млн гривень).

Виконання державного бюджету за січень – червень поточного року за основними джерелами доходів наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Виконання державного бюджету за доходами

млрд грн

№ з/п	Показники	Всього			У т. ч. загальний фонд		
		план на 2016 рік	виконано	відс. виконання	план на січень – червень	виконано	відс. виконання
	ВСЬОГО ДОХОДІВ	608,6	265,6	43,6	248,8	250,4	100,7
	<i>з них:</i>						
1.	Податок та збір на доходи фізичних осіб	55,3	27,0	48,9	24,2	27,0	111,7
2.	Податок на прибуток підприємств	48,2	24,4	50,7	21,6	24,4	113,1
3.	Рентна плата за користування надрами	58,0	17,4	30,0	22,9	17,4	76,1
4.	Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)	52,7	25,3	48,0	23,8	25,3	106,0
5.	Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	29,2	15,6	53,6	13,1	15,6	119,3
6.	Податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування	61,5	33,7	54,8	27,0	33,7	124,4
7.	Податок на додану вартість з ввезених на територію України товарів	171,2	80,6	47,1	78,3	80,6	102,9
8.	Ввізне мито	19,3	9,0	46,7	8,8	9,0	102,3
9.	Кошти, що перераховуються Національним банком України відповідно до Закону України „Про Національний банк України”	38,0	-	-	13,0	-	-
10.	Власні надходження бюджетних установ	25,5	12,7	49,7	-	-	-

2.1.1. Планові показники загального фонду на звітний період перевиконано на 1 млрд 618,4 млн грн при зменшенні бюджетного відшкодування податку на додану вартість з 7 млрд 204,2 млн грн у середньому за січень – травень поточного року до 111,3 млн грн у червні і збільшенні з початку року на 5 млрд 699,5 млн грн, або 15,7 відс., переплат податків та зборів до державного бюджету.

При цьому заборгованість платників податків перед державним бюджетом з початку року зросла, що негативно вплинуло на повноту і своєчасність надходження коштів до державного бюджету і водночас є невикористаним резервом надходження доходів за рахунок її погашення.

Так, упродовж звітнього періоду податковий борг суб'єктів господарювання перед державним бюджетом зріс на 4 млрд 258,0 млн грн, або 9,2 відс., – до 50 млрд 356,5 млн грн, з яких заборгованість економічно активних підприємств становила 41 млрд 465,1 млн і з початку поточного року збільшилася на 14,0 відсотка.

Крім того, сума чинних на звітну дату розстрочень і відстрочень грошових зобов'язань (податкового боргу) перед державним бюджетом, що надають платнику можливість не накопичувати борг і виконати зобов'язання перед бюджетом у наступні періоди, становила 7 млрд 718,1 млн гривень.

2.1.2. За окремими видами доходів загального фонду надходження менші від запланованого на звітний період обсягу загалом на 20 млрд 170,1 млн гривень. Водночас надходження деяких доходів значно нижчі від запланованих на рік показників, що є наслідком недоліків прогнозування доходів державного бюджету.

Зокрема, Національний банк України не перерахував до загального фонду державного бюджету кошти, передбачені у Законі України „Про Національний банк України” і статті 15 Закону України „Про Державний бюджет України на 2016 рік”. У цій статті передбачено перерахування до державного бюджету в 2016 році Національним банком України після підтвердження зовнішнім аудитом і затвердження Радою Національного банку України річної фінансової звітності не менш як 38,0 млрд гривень. На січень – червень помісячним розписом доходів загального фонду державного бюджету на 2016 рік заплановано 13,0 млрд грн цих надходжень. За інформацією Національного банку України, підтверджену зовнішнім аудитором консолідовану фінансову звітність банку за 2015 рік надіслано Раді Національного банку України для затвердження. Станом на 01.07.2016 Рада Національного банку України не сформована. При цьому коригування планових показників у зв'язку з їх невиконанням Міністерством фінансів України не здійснювалося.

При річному плані:

- 7 млрд 747,0 млн грн надходження конфіскованих коштів і коштів, отриманих від реалізації майна, конфіскованого за рішенням суду за вчинення корупційного та пов'язаного з корупцією правопорушення, у першому півріччі становили 0,1 млн грн, або менше 0,1 відс.;

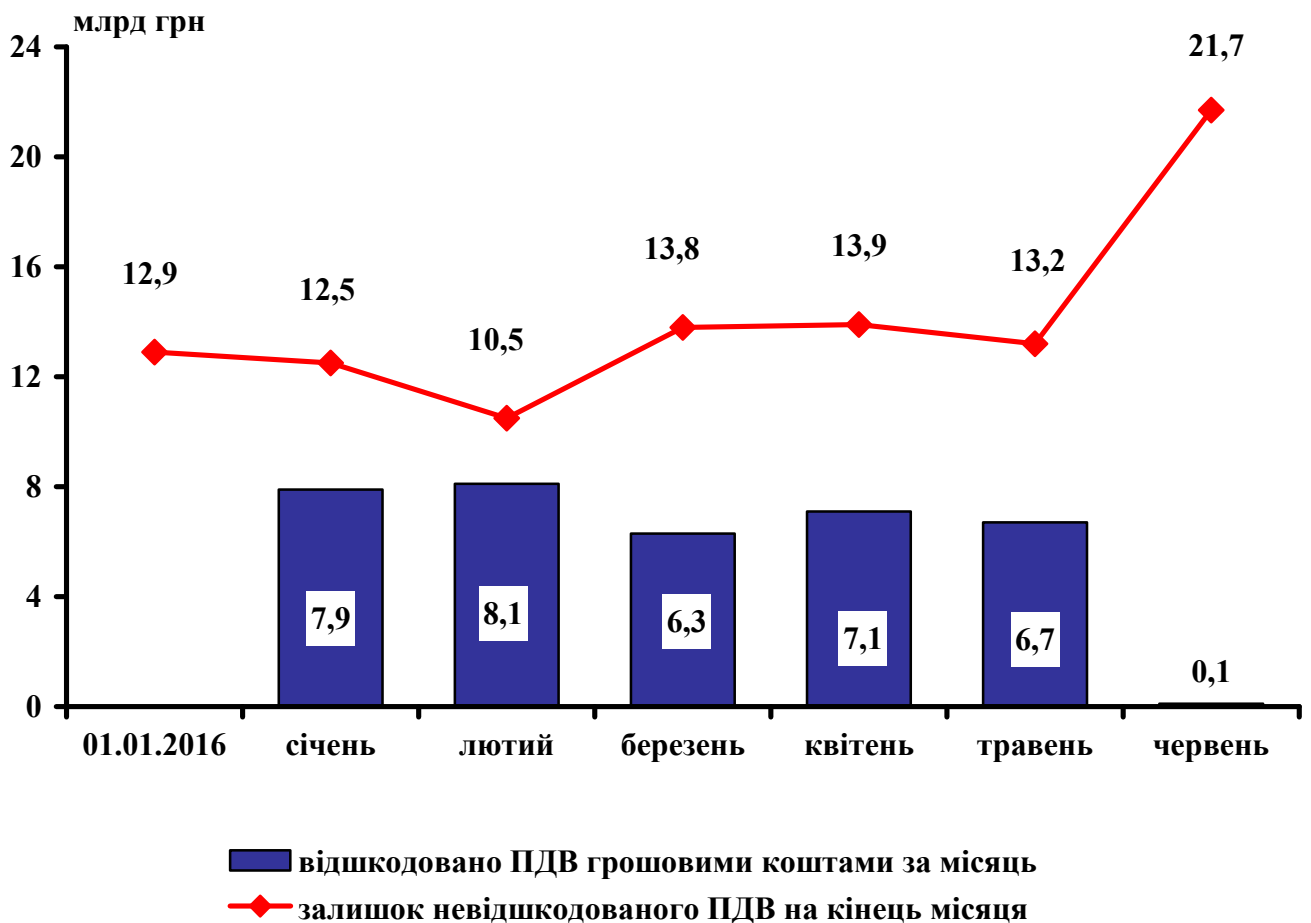
- 1 млрд 500,0 млн грн рентна плата за користування надрами для видобування бурштину становила 0,5 млн грн, або 0,03 відсотка.

2.2. За перше півріччя поточного року залишки невідшкодованого платникам податку на додану вартість зросли в 1,7 раза. При цьому Державна фіскальна служба України систематично порушувала норми Податкового кодексу України, зокрема вчасно не відшкодовуючи податок на додану вартість, водночас нормативні акти Кабінету Міністрів України щодо відшкодування не відповідали нормам Податкового кодексу України.

За інформацією Державної фіскальної служби України, в січні – червні поточного року платникам податку на додану вартість грошовими коштами на поточні рахунки відшкодовано 36 млрд 132,2 млн грн, що на 35,3 відс. більше, ніж у відповідному періоді 2015 року. Проте у червні 2016 року платникам податку відшкодовано 111,3 млн грн, тоді як протягом

січня – травня поточного року платникам щомісяця відшкодовувалося в середньому 7 млрд 204,2 млн гривень. При цьому залишки невідшкодованого платникам податку на додану вартість зросли з початку поточного року до 21 млрд 684,0 млн грн, з яких 3 млрд 754,2 млн грн – з простроченим терміном відшкодування, що в 4,6 раза більше, ніж на початок року (діаграма 2).

Діаграма 2. Стан відшкодування податку на додану вартість у січні – червні 2016 року

При цьому бюджетне відшкодування платникам податку на додану вартість органами Державної фіскальної служби України і Державної казначейської служби України здійснюється згідно з Порядком взаємодії органів державної податкової служби та органів державної казначейської служби в процесі відшкодування податку на додану вартість, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17.01.2011 № 39, який не відповідає чинним нормам Податкового кодексу України. Зокрема, у Порядку міститься посилання на затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 № 1238 перелік достатніх підстав, які надають податковим органам право на проведення документальної позапланової виїзної перевірки

платника податку на додану вартість для визначення достовірності нарахування бюджетного відшкодування такого податку, у якому, відповідно до чинних до 01.01.2016 норм пункту 200.11 статті 200 Податкового кодексу України, наведено сім підстав. Проте з 01.01.2016 набрала чинності нова редакція пункту 200.11 статті 200 Податкового кодексу України, в якому визначено дві підстави, що дають контролюючому органу право провести документальну перевірку, без вимоги додаткового нормативного врегулювання.

У порушення вимог підпункту 200.7.1 пункту 200.7 статті 200 Податкового кодексу України Державна фіскальна служба України, публікуючи на своєму офіційному веб-сайті реєстри заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість, не наводила в них усієї визначеної Податковим кодексом України інформації, зокрема дати висновку, направленого до органу, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів, дати і суми повернення бюджетного відшкодування на рахунок платника в банку. Формальне створення таких реєстрів без відображення усієї передбаченої інформації не сприяло збільшенню прозорості процесу відшкодування.

2.3. Порівняно з відповідним періодом 2015 року, доходи державного бюджету збільшилися на 20 млрд 937,4 млн грн, або 8,6 відс., що на 3,9 відс. пункту нижче, ніж заплановано (12,5 відсотка). В умовах зростання економіки на 0,8 відс. доходи державного бюджету збільшилися насамперед за рахунок девальваційного й інфляційного чинників, а також внесення змін до податкового законодавства.

Так, окремі платежі, надходження яких обчислюються з використанням обмінного курсу гривні до іноземних валют, зросли, зокрема, за рахунок девальвації гривні. У січні – червні 2016 року, порівняно з відповідним періодом 2015 року, середній офіційний курс гривні:

- до долара США збільшився на 19,0 відс., що за умови зниження імпорту товарів у січні – червні на 8,9 відс., зокрема, сприяло зростанню надходжень податку на додану вартість із ввезених на територію України товарів на 19 млрд 180,7 млн грн, або 31,2 відс., мита на товари, що ввозяться суб'єктами підприємницької діяльності, – на 1 млрд 400,4 млн грн, або 25,1 відс.;

- до євро – на 19,0 відс., що, за оцінкою Рахункової палати, сприяло збільшенню на 2,8 млрд грн надходжень акцизного податку, ставки якого на деякі товари встановлено в цій валюті.

Надходження податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) збільшилися на 17 млрд 643,2 млн грн, або 35,3 відс., що зумовлено, зокрема, зростанням середніх за січень – червень споживчих цін на 18,1 відс. і цін виробників промислової продукції на 15,0 відсотка.

Збільшенню доходів державного бюджету сприяли зміни податкового законодавства відповідно до Закону України від 24.12.2015 № 909-VIII „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році”.

Зокрема, за оцінкою Рахункової палати, зростанню надходжень акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) на 4,4 млрд грн сприяло збільшення ставок податку, у тому числі:

- у 1,4 раза на тютюнові вироби – на 3,3 млрд грн;
- у 2,0 раза на пиво – на 0,7 млрд грн;
- у 1,5 раза на лікєро-горілчані вироби – на 0,4 млрд гривень.

Внесення змін до спеціального режиму оподаткування податком на додану вартість сільськогосподарських підприємств, згідно з якими частина нарахованого податку на додану вартість зараховується до загального фонду державного бюджету, збільшило його доходи на 2 млрд 208,2 млн гривень.

Підвищення з 15 до 18 відс. основної ставки податку на доходи фізичних осіб (25 відс. податку, що сплачується на відповідній території України, та 60 відс. – на території міста Києва зараховуються до загального фонду державного бюджету), за оцінкою Рахункової палати, збільшило у січні – червні поточного року, порівняно з відповідним періодом 2015 року, надходження податку на доходи фізичних осіб на 2,3 млрд гривень.

III. ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА КРЕДИТУВАННЯ

3.1. Кабінет Міністрів України не забезпечив своєчасного ухвалення нормативно-правових актів, необхідних для реалізації деяких положень закону про державний бюджет на 2016 рік, та інших документів, які застосовуються в процесі виконання бюджету, що не сприяло проведенню видатків і наданню кредитів у запланованих обсягах.

3.1.1. Кабінет Міністрів України не затвердив розподіл видатків за окремими бюджетними програмами, передбаченими статтею 33 закону про державний бюджет.

Статтею 33 Закону України „Про Державний бюджет України на 2016 рік” встановлено, що розподіл коштів за напрямками (об’єктами, заходами), передбаченими у державному бюджеті на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу (9-ма бюджетними програмами); на розвиток мережі й утримання автомобільних доріг загального користування, автомагістралей та реформу дорожнього сектору (2-ма бюджетними програмами); на виконання робіт за державними програмами і замовленнями у сфері космічної галузі, розроблення, освоєння та впровадження нових технологій для виготовлення продукції

оборонного призначення (2-ма бюджетними програмами), здійснюється за рішенням Кабінету Міністрів України, погодженим з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету.

У звітному періоді Кабінет Міністрів України прийняв 10 розпоряджень, що погоджені Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету, якими затверджено розподіл за напрямками коштів, передбачених у державному бюджеті на загальну суму 13 млрд 488,7 млн грн, із них на розвиток автомобільних доріг і реформу дорожнього сектору – 12 млрд 458,4 млн грн, або 100,0 відс. річних призначень (6 рішень), на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців, осіб рядового та начальницького складу – 1 млрд 30,3 млн грн, або 80,6 відс. річних призначень (4 рішення). Проте на 1 липня 2016 року Кабінет Міністрів України не прийняв рішення за 5-ма бюджетними програмами з будівництва (придбання) житла для військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та 2-ма бюджетними програмами у сфері космічної галузі, розроблення, освоєння і впровадження нових технологій для виготовлення продукції оборонного призначення. У січні – червні видатки проведено у сумі 2 млрд 485,9 млн грн, або 44,9 відс. плану на звітний період.

3.1.2. Недоліки у плануванні й організації проведення видатків призвели до прийняття Кабінетом Міністрів України рішень про перерозподіл і передачу бюджетних призначень як між програмами, так і головними розпорядниками бюджетних коштів.

Кабінет Міністрів України, користуючись правом, наданим статтею 23 Бюджетного кодексу України, здійснював перерозподіли і передачу затверджених бюджетних призначень, змінюючи напрями використання коштів. У звітному періоді Кабінет Міністрів України прийняв 16 рішень про перерозподіл і передачу коштів державного бюджету на загальну суму 4 млрд 523,8 млн грн, з них у червні (8 рішень) – на 3 млрд 4,3 млн грн, або 66,4 відс. загального обсягу. При цьому між бюджетними програмами головних розпорядників бюджетних коштів перерозподілено бюджетних призначень на 4 млрд 26,8 млн грн (12 рішень), збільшено видатків розвитку за рахунок зменшення видатків споживання на 277,4 млн грн (4 рішення), передано бюджетних призначень від одного головного розпорядника бюджетних коштів іншому на 63,6 млн грн (1 рішення).

Зокрема, відповідно до рішень Кабінету Міністрів України, Державному агентству автомобільних доріг України спрямовано 1 млрд 500,0 млн грн на розвиток мережі й утримання автомобільних доріг загального користування за рахунок зменшення бюджетних призначень на виконання боргових зобов'язань за запозиченнями, залученими державою; Міністерству охорони здоров'я України – 1 млрд 156,1 млн грн для забезпечення здійснення функцій у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження) і здійснення заходів щодо завершення реорганізації Державної санітарно-епідеміологічної служби за рахунок зменшення бюджетних призначень на проведення лабораторних

досліджень у сфері санітарного й епідемічного благополуччя населення, а також локалізацію та ліквідацію спалахів і епідемій; Міністерству аграрної політики та продовольства України – 542,3 млн грн на забезпечення функціонування Державної служби з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів за рахунок зменшення бюджетних призначень, передбачених на організацію і регулювання діяльності установ ветеринарної медицини та фітосанітарної служби.

3.1.3. Окремі головні розпорядники бюджетних коштів і Міністерство фінансів України за деякими бюджетними програмами впродовж січня – червня не виконали вимог частини восьмої статті 20 Бюджетного кодексу України щодо затвердження паспортів бюджетних програм.

За даними Державної казначейської служби України, на 5 липня 2016 року не надійшов 51 паспорт бюджетних програм з проведення видатків і надання кредитів, з яких за 19 бюджетними програмами заплановані на перше півріччя видатки не проводилися.

Зокрема, для проведення видатків не затверджені паспорти за 43 бюджетними програмами, з них найбільше:

Міністерства аграрної політики та продовольства України і Міністерства внутрішніх справ України – за 5-ма бюджетними програмами;

Міністерства екології та природних ресурсів України – за 3-ма бюджетними програмами;

Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, Міністерства оборони України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства соціальної політики України – за 2-ма бюджетними програмами.

З надання кредитів із спеціального фонду не затверджені паспорти за 8-ма бюджетними програмами:

Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерства аграрної політики та продовольства України – за 2-ма бюджетними програмами;

Міністерства освіти і науки України, Міністерства інфраструктури України – за одною бюджетною програмою.

3.1.4. Видатки державного бюджету в першому півріччі поточного року проведені в сумі 300 млрд 409,6 млн грн, або 44,5 відс. затвердженого законом обсягу і 44,0 відс. річного плану. Частка захищених видатків загального фонду, які визначені статтею 55 Бюджетного кодексу України, в загальному обсязі видатків становить 90,0 відс., у видатках загального фонду – 94,5 відсотка.

Виконання планових показників за основними державними функціями наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Виконання державного бюджету за видатками

млрд грн

№ з/п	Показники	Всього			У т. ч. загальний фонд		
		план на 2016 рік	виконано	відс. виконання	план на січень – червень	виконано	відс. виконання
	ВСЬОГО ВИДАТКІВ	682,8	300,4	44,0	308,8	286,0	92,6
	<i>з них:</i>						
1.	Загальнодержавні функції	124,4	55,1	44,3	57,8	54,4	94,1
2.	Оборона	60,9	26,1	42,8	26,1	25,1	95,8
3.	Громадський порядок, безпека та судова влада	62,2	27,7	44,4	26,6	22,7	85,3
4.	Економічна діяльність	37,0	9,6	25,9	12,7	8,5	67,0
5.	Охорона навколишнього природного середовища	4,1	1,4	35,3	1,3	1,0	78,4
6.	Охорона здоров'я	12,3	3,5	28,5	5,0	2,9	57,3
7.	Духовний і фізичний розвиток	4,5	1,7	37,8	2,1	1,6	77,1
8.	Освіта	33,8	15,6	46,1	10,9	10,2	94,1
9.	Соціальний захист та соціальне забезпечення	154,9	66,2	42,8	69,3	66,1	95,4
10.	Кошти, що передаються до бюджетів інших рівнів	188,6	93,5	49,6	96,9	93,5	96,4

Видатки державного бюджету спрямовувалися переважно на поточні видатки – 98,7 відс. загального обсягу, на капітальні видатки – 1,3 відс., з них за рахунок коштів спеціального фонду – 74,6 відсотка.

У січні – червні на поточні видатки спрямовано 296 млрд 489,4 млн грн, або 45,2 відс. річного плану, з яких захищені видатки загального фонду становлять 91,2 відсотка. Найбільше перераховано на субвенції і дотації місцевим бюджетам – 93 млрд 126,5 млн грн, або 50,5 відс. річного плану; виплату пенсій та допомоги – 62 млрд 630,1 млн грн, або 42,7 відс.; оплату праці і нарахування на заробітну плату – 47 млрд 880,3 млн грн, або 49,4 відс.; обслуговування боргових зобов'язань – 47 млрд 570,4 млн грн, або 46,9 відсотка.

На капітальні видатки спрямовано 3 млрд 920,0 млн грн, або 15,9 відс. річного плану, з яких Міністерство внутрішніх справ України і Міністерство оборони України на придбання обладнання та предметів довгострокового

користування використали 39,3 відс., Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (загальнодержавні витрати) спрямувало 8,5 відс. місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад.

Порівняно з відповідним періодом 2015 року, видатки державного бюджету зросли на 54 млрд 734,7 млн грн, або 22,3 відс., насамперед на соціальні виплати, міжбюджетні трансферти, обслуговування боргових зобов'язань і обороноздатність держави.

3.1.5. Видатки загального фонду державного бюджету проведені в сумі 285 млрд 957,6 млн грн, що на 22 млрд 827,3 млн грн, або 7,4 відс., менше плану на звітний період. Частка видатків на міжбюджетні трансферти й обслуговування боргових зобов'язань у загальному обсязі проведених видатків становить 49,0 відсотка.

У звітному періоді (без урахування міжбюджетних трансфертів, видатків з обслуговування боргу і резервного фонду) проведення видатків передбачалося за 416 бюджетними програмами на суму 163 млрд 415,8 млн грн, які проведені в сумі 145 млрд 889,7 млн грн, що менше плану на 17 млрд 526,1 млн грн, або 10,7 відсотка.

Понад дві третини направлених асигнувань використано за бюджетними програмами, головними розпорядниками бюджетних коштів яких є:

Міністерство соціальної політики України – 66 млрд 192,4 млн грн, або 45,3 відс. загального обсягу, з яких 93,8 відс. – видатки Пенсійному фонду України на фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок і підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду України;

Міністерство оборони України – 24 млрд 501,1 млн грн, або 16,8 відс., з яких 84,7 відс. – видатки на забезпечення діяльності Збройних Сил України та підготовку військ;

Міністерство внутрішніх справ України – 15 млрд 220,9 млн грн, або 10,4 відс., з яких 75,4 відс. – видатки Національної поліції України, Національної гвардії України й Адміністрації Державної прикордонної служби України.

У найбільших обсягах план не виконано за бюджетними програмами:

Міністерства соціальної політики України – 2 млрд 914,2 млн грн, зокрема, за видатками на фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок і підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду України у зв'язку з непоновленням права на отримання пенсій тимчасово переміщених осіб;

Міністерства внутрішніх справ України – 2 млрд 839,3 млн грн, зокрема, на забезпечення виконання завдань і функцій Національної гвардії України, що

пов'язано із непроведенням розрахунків з грошового забезпечення з мобілізованими та військовослужбовцями строкової служби, які підлягають звільненню;

Державного агентства автомобільних доріг України – 2 млрд 689,2 млн грн, зокрема, на виконання боргових зобов'язань за запозиченнями, залученими державою або під державні гарантії на розвиток мережі автомобільних доріг загального користування, що пов'язано із здійсненням правочинів з гарантованим державою боргом за зовнішніми кредитами (позиками), обслуговування і погашення яких здійснюється за рахунок коштів державного бюджету;

Міністерства оборони України – 1 млрд 75,3 млн грн, зокрема, на забезпечення діяльності Збройних Сил України та підготовку військ, що пов'язано з тим, що оплата товарів і послуг здійснюватиметься після поставки продукції та надання послуг.

У січні – червні поточного року не розпочато виконання 41 бюджетної програми на суму 3 млрд 372,5 млн грн, або 2,1 відс. плану звітного періоду, в плановому обсязі видатки проведено за 11 бюджетними програмами в сумі 1 млрд 325,7 млн грн, або 0,8 відсотка.

У зв'язку зі зволіканням з погодженням і затвердженням порядків використання коштів, паспортів бюджетних програм, підготовкою документів, необхідних для проведення процедур закупівель за наявності планових призначень, не розпочато проведення видатків:

Міністерства охорони здоров'я України – на 1 млрд 758,6 млн грн для забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру у зв'язку із зволіканням з проведенням процедур закупівель;

Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України, Міністерства юстиції України, Служби зовнішньої розвідки України й Управління державної охорони України – на 135,6 млн грн для будівництва (придбання) житла для військовослужбовців і осіб рядового та начальницького складу через невнесення необхідних змін до чинного порядку використання коштів державного бюджету і відсутність затверджених паспортів бюджетних програм;

Міністерства екології та природних ресурсів України – на 38,4 млн грн для здійснення природоохоронних заходів внаслідок непогодження з Міністерством фінансів України плану природоохоронних заходів і відсутності паспорта бюджетної програми;

Міністерства енергетики та вугільної промисловості України – на 7,2 млн грн на приведення в безпечний стан уранових об'єктів у зв'язку зі схваленням Кабінетом Міністрів України порядку використання коштів

лише 13.07.2016 і перебуванням на погодженні в структурних підрозділах Міністерства паспорта бюджетної програми.

У запланованих обсягах більше половини видатків проведено за бюджетними програмами Міністерства енергетики та вугільної промисловості України на поповнення обігових коштів або збільшення статутних фондів вугледобувних підприємств для погашення заборгованості із заробітної плати працівникам і державну підтримку вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції.

3.1.6. У звітному періоді поточного року Державна казначейська служба України не відкрила асигнувань для проведення видатків загального фонду в плановому обсязі. Окремі розпорядники бюджетних коштів не забезпечили своєчасного використання направлених і відкритих асигнувань.

Державною казначейською службою України для проведення видатків не відкрито асигнувань, запланованих на січень – червень, у сумі 2 млрд 615,9 млн грн, або 1,6 відс., з яких 90,4 відс. – Державному агентству автомобільних доріг України на виконання боргових зобов'язань, що насамперед пов'язано із здійсненням правочинів з гарантованим державою боргом (розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.12.2015 № 1312-р).

Головні розпорядники бюджетних коштів не розподілили і не направили відкритих Державною казначейською службою України асигнувань для проведення видатків відповідальними виконавцями бюджетних програм на суму 6 млрд 954,4 млн грн, або 4,3 відс. направлених асигнувань, з яких Міністерство соціальної політики України – 2 млрд 525,0 млн грн, або 3,7 відс., Міністерство внутрішніх справ України – 999,0 млн грн, або 5,5 відс., Міністерство оборони України – 594,4 млн грн, або 2,3 відсотка.

Виконавці бюджетних програм не використали 7 млрд 955,8 млн грн, або 5,2 відс. направлених асигнувань, з яких за бюджетними програмами Міністерства внутрішніх справ України – 1 млрд 840,3 млн грн, або 10,8 відс., зокрема, на виконання завдань і функцій Національної гвардії України та придбання пожежної та іншої спеціальної техніки вітчизняного виробництва; Міністерства охорони здоров'я України – 1 млрд 766,7 млн грн, або 43,9 відс., з яких переважну частину не спрямовано на забезпечення медичних заходів окремих державних програм і комплексних заходів програмного характеру.

3.1.7. У першому півріччі поточного року кошти резервного фонду державного бюджету використані переважно на надання державної допомоги постраждалим учасникам масових акцій громадського протесту і членам їх сімей.

У звітному періоді Кабінет Міністрів України прийняв рішення щодо виділення коштів з резервного фонду державного бюджету в сумі 414,9 млн грн, або 27,7 відс. затвердженого на рік обсягу. На виконання цих рішень Державна казначейська служба України відкрила головним

розпорядникам бюджетних коштів асигнувань на суму 49,2 млн грн, або 100,0 відс. плану на січень – червень. Направлені відкриті асигнування на здійснення видатків становили 11,7 млн грн, або 23,9 відс. плану, з яких касові видатки – 6,9 млн грн, або 58,9 відс. направлених асигнувань і 14,0 відс. плану.

Відповідно до пункту 11 розділу „Прикінцеві положення” закону про державний бюджет на 2016 рік, встановлено, що норми і положення статті 4 Закону України від 21.02.2014 № 745-VII „Про встановлення державної допомоги постраждалим учасникам масових акцій громадського протесту та членам їх сімей” застосовуються у порядку і розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного та місцевих бюджетів і бюджету Фонду соціального страхування України.

На виконання цієї норми закону про державний бюджет Кабінет Міністрів України прийняв постанову від 18.02.2016 № 67 „Про виплату у 2016 році одноразової грошової допомоги членам сімей осіб, смерть яких пов’язана з участю в масових акціях громадського протесту, що відбулися у період з 21 листопада 2013 року по 21 лютого 2014 року, осіб, яким посмертно присвоєно звання Герой України за громадянську мужність, патріотизм, героїчне відстоювання конституційних засад демократії, прав і свобод людини, самовіддане служіння Українському народові, виявлені під час Революції гідності, та особам, які отримали тяжкі тілесні ушкодження та тілесні ушкодження середньої тяжкості під час участі у зазначених акціях”, якою передбачено виплату у 2016 році державної допомоги за рахунок коштів резервного фонду державного бюджету, а також встановлені порядок і розміри такої допомоги.

Згідно з розпорядженнями Кабінету Міністрів України, Міністерству соціальної політики України для виплати одноразової грошової допомоги відкрито асигнувань у запланованих обсягах у загальній сумі 47,4 млн грн, у тому числі:

- особам, які отримали тяжкі тілесні ушкодження під час участі в масових акціях громадського протесту, що відбулися у період з 21 листопада 2013 року до 21 лютого 2014 року, – 17,8 млн грн, з яких касові видатки становили 3,5 млн грн, або 100,0 відс. направлених на здійснення видатків асигнувань і 19,7 відс. плану (розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.03.2016 № 186-р та від 01.06.2016 № 406-р);

- особам, які отримали тілесні ушкодження середньої тяжкості під час участі в масових акціях громадського протесту, що відбулися у період з 21 листопада 2013 року до 21 лютого 2014 року, – 14,6 млн грн, з яких касові видатки становили 1,6 млн грн, або 100,0 відс. направлених на здійснення видатків асигнувань і 10,6 відс. плану (розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.03.2016 № 185-р та від 08.06.2016 № 423-р);

- членам сімей осіб, смерть яких пов’язана з участю в масових акціях громадського протесту, що відбулися у період з 21 листопада 2013 року

до 21 лютого 2014 року, – 15,0 млн грн, з яких направлено на здійснення видатків 6,1 млн грн, касові видатки становили 1,2 млн грн, або 20,5 відс. направлених асигнувань і 8,3 відс. плану (розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.06.2016 № 407-р).

Відповідно до розпоряджень Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 № 149-р і від 08.06.2016 № 421-р, Міністерству соціальної політики України для надання одноразової грошової допомоги членам сімей волонтерів, які загинули під час надання волонтерської допомоги в районі проведення антитерористичної операції, відкрито асигнувань у запланованому на звітний період обсязі – 1,8 млн грн, з яких касові видатки становили 0,6 млн грн, або 100,0 відс. направлених асигнувань та 33,3 відс. плану.

3.1.8. Недоліки планування і порядку внесення змін до спеціального фонду державного бюджету за власними надходженнями бюджетних установ призвели до проведення видатків за окремими бюджетними програмами понад обсяги, визначені законом про державний бюджет.

У звітному періоді видатки спеціального фонду проведені в сумі 14 млрд 452,0 млн грн, або 34,0 відс. річного плану, переважно за рахунок власних надходжень бюджетних установ, найбільше за бюджетними програмами:

- Міністерства освіти і науки України – 4 млрд 40,4 млн грн, або 28,0 відс., що передусім зумовлено використанням вищими навчальними закладами I – IV рівнів акредитації надходжень від платних послуг на підготовку кадрів та забезпечення діяльності їх баз практики;

- Міністерства внутрішніх справ України – 3 млрд 656,5 млн грн, або 25,3 відс., зокрема, у зв'язку з передачею матеріальних цінностей Національній поліції України, що відображені у звітності як надходження і використання коштів, отриманих від підприємств, організацій, фізичних осіб та інших бюджетних установ для виконання цільових заходів, а також використанням Державною міграційною службою України, Державною службою України з надзвичайних ситуацій надходжень від надання платних послуг на матеріально-технічне забезпечення, Державною прикордонною службою України – коштів міжнародної технічної допомоги, які відображаються у звітності як благодійні внески, гранти і дарунки;

- Міністерства охорони здоров'я України – 1 млрд 352,0 млн грн, або 9,4 відс., що насамперед зумовлено використанням вищими навчальними закладами I – IV рівнів акредитації надходжень від платних послуг на підготовку та підвищення кваліфікації медичних і фармацевтичних, наукових та науково-педагогічних кадрів;

- Міністерства оборони України – 975,6 млн грн, або 6,8 відс., що спричинено використанням на матеріально-технічне забезпечення Збройних Сил України і підготовку військ надходжень від надання платних послуг та

отриманої військовими частинами, закладами й установами благодійної, гуманітарної, міжнародної технічної, цільової безоплатної допомоги.

На підставі пункту 49 постанови Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228 „Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ” розпорядники бюджетних коштів вносили упродовж першого півріччя поточного року зміни до кошторисів бюджетних установ за власними надходженнями і на суми залишків коштів попереднього бюджетного періоду без внесення відповідних змін до бюджетного розпису за спеціальним фондом бюджету. В результаті визначені законом про державний бюджет бюджетні призначення спеціального фонду збільшені на 8 млрд 303,1 млн грн, або 24,3 відс., – до 42 млрд 531,6 млн гривень. При цьому за окремими бюджетними програмами видатки проведені понад обсяги, визначені законом про державний бюджет, зокрема:

- за чотирма бюджетними програмами Міністерства внутрішніх справ України – на 2 млрд 140,2 млн грн;

- за шістьма бюджетними програмами Міністерства екології та природних ресурсів України – на 361,3 млн грн;

- за трьома бюджетними програмами Міністерства оборони України – на 353,5 млн грн;

- за п'ятьма бюджетними програмами Міністерства охорони здоров'я України – на 156,5 млн гривень.

У Бюджетному кодексі України не встановлено вимог щодо необхідності відображення в законі про державний бюджет залишків коштів спеціального фонду попереднього бюджетного періоду, а також необхідності внесення змін до бюджетних призначень спеціального фонду у разі, якщо обсяги власних надходжень бюджетних установ перевищують відповідні витрати, визначені законом про державний бюджет.

3.1.9. За деякими визначеними статтею 14 закону про державний бюджет на 2016 рік напрямами використання коштів спеціального фонду в першому півріччі заплановані видатки не здійснювалися або проводилися в незначних обсягах, що зумовлено невиконанням плану відповідних надходжень.

За рахунок надходження конфіскованих коштів і коштів, отриманих від реалізації майна, конфіскованого за рішенням суду за вчинення корупційного та пов'язаного з корупцією правопорушення, заплановані видатки десятьом головним розпорядникам бюджетних коштів за 14-ма бюджетними програмами в сумі 2 млрд 582,3 млн грн на перше півріччя, зокрема, на підвищення обороноздатності держави і безпеку держави, виконання державних цільових програм реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу, забезпечення функціонування системи спеціальної інформації. У звітному

періоді надходження таких коштів становили менше 0,1 млн грн, а відповідні видатки не проводилися, оскільки Кабінет Міністрів України не виконав вимоги статті 11 закону про державний бюджет щодо визначення порядку розподілу надходжень за вказаним джерелом, порядки і паспорти за цими бюджетними програмами не затверджені.

За рахунок надходжень у рамках програм допомоги урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ заплановані видатки п'ятьом головним розпорядникам бюджетних коштів за шістьома бюджетними програми в сумі 1 млрд 469,6 млн грн, з яких 96,4 відс. – на реалізацію програм допомоги Європейського Союзу за бюджетною програмою Міністерства фінансів України. У звітному періоді такі кошти не надходили, тому відповідні видатки за рахунок цього джерела не здійснювалися.

За рахунок коштів від реалізації надлишкового озброєння, військової і спеціальної техніки, нерухомого військового майна Збройних Сил України та коштів від відчуження земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти нерухомого військового майна, що підлягають реалізації, і земельних ділянок, які вивільняються у процесі реформування Збройних Сил України, заплановані, зокрема, видатки в сумі 4,1 млн грн за бюджетною програмою Міністерства оборони України на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Збройних Сил України. Надходження таких коштів становили 1,0 млн грн, а відповідні видатки проведені у сумі 7,4 млн грн переважно за рахунок власних надходжень.

3.1.10. Унаслідок придбання товарів, робіт і послуг, за якими розпорядники коштів, відповідно до бюджетних асигнувань, взяли у січні – червні бюджетні зобов'язання, кредиторська заборгованість розпорядників та одержувачів коштів державного бюджету зростає на 1,1 відс. – до 4 млрд 738,7 млн гривень. Із загального обсягу заборгованості прострочена становила 45,0 відсотка.

Обсяг заборгованості за видатками зріс на 967,3 млн грн, або 33,6 відс., – до 3 млрд 845,3 млн грн, з неї простроченої – 55,1 відсотка.

Значні обсяги заборгованості, зокрема простроченої, виникли у попередніх роках, і за окремими бюджетними програмами їх погашення у поточному році не планується.

Найбільші суми кредиторської заборгованості обліковуються в Міністерстві аграрної політики та продовольства України – 822,2 млн грн, з яких 94,1 відс. за видатками на створення оптових ринків сільськогосподарської продукції, підтримку заходів в агропромисловому комплексі, тваринництві, розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників і ягідників та нагляд за ними; Міністерстві соціальної політики України – 333,4 млн грн, з яких 88,0 відс. – поточна заборгованість за видатками на соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; Міністерстві регіонального розвитку, будівництва

та житлово-комунального господарства України – 324,0 млн грн, з яких 80,8 відс. за видатками на реконструкцію і будівництво систем центрального водовідведення та проведення земельної реформи.

3.1.11. Дебіторська заборгованість розпорядників і одержувачів коштів державного бюджету зменшилася на 1 млрд 490,5 млн грн, або 11,4 відс., – до 11 млрд 631,5 млн гривень. Із загального обсягу заборгованості прострочена становила 41,9 відсотка.

Обсяг заборгованості за видатками скоротився на 1 млрд 540,0 млн грн, або 15,9 відс., – до 8 млрд 152,4 млн грн, з неї прострочена – 27,0 відс., що зумовлено отриманням товарів, робіт і послуг, оплачених у 2015 році.

Найбільші суми дебіторської заборгованості обліковуються у Міністерстві оборони України – 4 млрд 118,4 млн грн, з яких 83,8 відс. за видатками на розвиток озброєння і військової техніки, забезпечення діяльності Збройних Сил України та підготовку військ; Міністерстві охорони здоров'я України – 1 млрд 316,7 млн грн, з яких 96,8 відс. за видатками на забезпечення медичних заходів окремих державних програм і комплексних заходів програмного характеру. Зазначене зумовлено здійсненням у грудні 2015 року попередньої оплати при закупівлі спеціального обладнання й устаткування, необхідного для розроблення і виготовлення озброєння, військової та спеціальної техніки, закупівлі лікарських засобів і виробів медичного призначення відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.04.2014 № 117 „Про здійснення попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти”. Зменшення заборгованості насамперед зумовлено отриманням товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти.

3.1.12. Низький рівень вибірки коштів, отриманих від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних програм (проектів), невиконання плану повернення кредитів до спеціального фонду, тривале нормативно-правове врегулювання використання бюджетних коштів призвели до виконання планових показників кредитування за більшістю бюджетних програм у незначних обсягах.

У звітному періоді до державного бюджету повернено кредитів у сумі 2 млрд 408,1 млн грн, або 42,3 відс. річного плану, надано кредитів на 2 млрд 718,4 млн грн, або 16,2 відс. річного плану.

До загального фонду державного бюджету повернено кредитів у сумі 2 млрд 171,4 млн грн, або 129,3 відс. плану звітного періоду, з них 91,6 відс. від повернення позик, наданих для фінансування проектів розвитку за рахунок коштів, залучених державою. Крім того, за відсутності планових показників повернено бюджетні кошти у сумі 5,8 млн грн, надані на поворотній основі на виконання окремих заходів.

До спеціального фонду повернено кредитів у сумі 236,7 млн грн, або 11,5 відс. річного плану. При цьому за чотирма бюджетними програмами Міністерства аграрної політики та продовольства України надійшло коштів у сумі 2,6 млн грн, або 0,2 відс. річного плану.

Надання кредитів із загального фонду в сумі 308,7 млн грн, або 99,8 відс. плану звітного періоду, як і планувалося, здійснювалося виключно на виконання державою гарантійних зобов'язань за позичальників, які отримували кредити під державні гарантії.

Із спеціального фонду надано кредитів у сумі 2 млрд 409,7 млн грн, або 16,1 відс. річного плану, з яких 99,2 відс. за рахунок кредитів (позик), що залучаються державою від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних програм (проектів). При цьому на 1 липня 2016 року не затверджені паспорти за шістьма бюджетними програмами з надання кредитів на реалізацію інвестиційних програм (проектів), з яких за двома бюджетними програмами кредитування планувалося розпочати у січні – червні поточного року.

Унаслідок тривалого узгодження з кредиторами необхідних документів, неналежної організації впровадження інвестиційних проектів вибірка коштів на їх реалізацію здійснювалася не в повному обсязі. Зокрема, за запланованими сімома бюджетними програмами Міністерства енергетики та вугільної промисловості України надано кредитів у сумі 1 млрд 875,6 млн грн, або 29,8 відс. річного плану; за бюджетною програмою Державного агентства автомобільних доріг України на розвиток автомагістралей і реформу дорожнього сектору – 453,9 млн грн, або 10,4 відс.; за трьома бюджетними програмами Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України – 60,9 млн грн, або 2,9 відсотка. У звітному періоді бюджетна програма Міністерства фінансів України „Фінансування проектів розвитку за рахунок залучених державою коштів” у сумі 302,6 млн грн не виконувалася.

Невиконання плану надходжень від повернення кредитів, тривале внесення необхідних змін до порядків використання коштів, відсутність затверджених паспортів бюджетних програм призвело до того, що надання кредитів за відповідними бюджетними програмами спеціального фонду не здійснювалося. Зокрема, зі спеціального фонду державного бюджету за трьома бюджетними програмами Міністерства аграрної політики та продовольства України не здійснювалися кредитування фермерських господарств і фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі, у тому числі на умовах фінансового лізингу, у загальній сумі 22,0 млн гривень. При цьому станом на 01.07.2016 прострочена заборгованість за наданими з державного бюджету кредитами 1 079-ти фермерських господарств становила 37,5 млн грн, з якої безнадійна – 5,3 млн грн, або 14,1 відс.; за договорами, термін дії яких закінчився, – 26,3 млн грн, або 70,2 відс., з порушенням графіків повернення – 5,9 млн грн, або 15,7 відсотка.

На формування державного інтервенційного фонду Аграрним фондом, здійснення заставних закупівель, товарних і фінансових інтервенцій на організованому аграрному ринку кредитування проведено на 1,4 відс. запланованого на січень – червень обсягу. При цьому заборгованість Аграрного фонду за спеціальним фондом, яка виникла за випущеними у 2011 – 2012 роках облігаціями внутрішньої державної позики для кредитування Аграрного фонду, становила 319,7 млн гривень. За рахунок коштів, отриманих від здійснення товарних інтервенцій у 2016 році, Аграрний фонд має фінансову можливість погасити цю заборгованість.

3.1.13. Видатки державного бюджету на виплату пенсій і допомоги проведені в обсягах, що забезпечили своєчасне виконання Пенсійним фондом України покладених на нього функцій. При цьому здійснені в грудні 2015 року авансові виплати пенсій і припинення виплат пенсій окремим категоріям громадян сприяло зменшенню суми неповернених коштів, що залучалися в попередні роки з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів для виплат пенсій та допомоги.

Кабінет Міністрів України постановою від 10.03.2016 № 190 „Про затвердження бюджету Пенсійного фонду України на 2016 рік” з урахуванням залишків коштів затвердив бюджет Фонду за доходами в сумі 236,1 млрд грн, з яких кошти державного бюджету на фінансове забезпечення виплат пенсій, надбавок і підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Фонду – 144,9 млрд грн, або 61,4 відсотка.

За оперативними даними, у січні – червні видатки Фонду проведені в сумі 113,9 млрд грн, що на 10,3 млрд грн, або 8,3 відс. менше, ніж у січні – червні попереднього року, що зумовлено здійсненням в грудні 2015 року авансової виплати пенсій за січень, а також припиненням виплат пенсій окремим категоріям громадян за результатами проведених заходів із перевірки осіб, переміщених з тимчасово окупованих територій.

Доходи Фонду становили 117,3 млрд грн, що на 1,8 млрд грн, або 1,5 відс., менше, ніж у січні – червні попереднього року, з них частина єдиного внеску, розподіленого на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, якого надійшло на 33,1 відс. менше, ніж у січні – червні попереднього року, становила 43,9 відс. доходів Фонду; кошти, отримані з державного бюджету за КПКВК 2506080 „Фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду”, яких надійшло на 55,6 відс. більше, ніж у відповідному періоді попереднього року, становили 52,9 відс. доходів Фонду. При цьому, оскільки не всі особи, переміщені з тимчасово окупованих територій, після проведення відповідних перевірок поновили право на отримання пенсій, видатки за цією бюджетною програмою проведені в менших, ніж планувалося, обсягах на 2,3 млрд грн, або 3,5 відсотка.

Упродовж січня – червня 2016 року Пенсійний фонд України не залучав коштів з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів, однак сума неповернених коштів, що отримувалися в попередні роки, хоча і зменшилася з початку року на 2,4 млрд грн, або 4,5 відс., але є значною – 48,0 млрд гривень. За інформацією Пенсійного фонду України, він не має фінансових можливостей повернути ці кошти, тому в черговий раз звернувся до Міністерства фінансів України з пропозицією списати наявну на 1 січня 2016 року заборгованість за отриманими з єдиного казначейського рахунку коштами.

IV. ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА ДЕРЖАВНИЙ БОРГ

4.1. Дефіцит державного бюджету за перше півріччя поточного року становив 41,9 відс. затвердженого законом про державний бюджет на 2016 рік граничного обсягу і 41,2 відс. планового річного обсягу з урахуванням внесених змін.

Визначений, відповідно до статті 1 закону про державний бюджет на 2016 рік, граничний обсяг дефіциту державного бюджету в сумі 83 млрд 694,0 млн грн збільшено на 1,8 відс. – до 85 млрд 189,6 млн грн – унаслідок зміни головними розпорядниками бюджетних коштів на підставі частини восьмої статті 13 Бюджетного кодексу України затверджених показників доходів і видатків спеціального фонду.

За січень – червень поточного року державний бюджет виконано з дефіцитом у сумі 35 млрд 88,5 млн грн, у тому числі загальний фонд – 33 млрд 656,7 млн грн, що на 42,6 відс. менше плану на звітний період і спричинено неповним здійсненням запланованих видатків та наданням кредитів при перевиконанні планового обсягу доходів і повернення кредитів, спеціальний – 1 млрд 431,8 млн грн, що на 91,2 відс. менше планового річного обсягу.

4.2. Кабінет Міністрів України та Міністерство фінансів України не забезпечили виконання у першому півріччі 2016 року в запланованих обсягах надходжень для фінансування державного бюджету за всіма передбаченими джерелами, що стало однією з причин невиконання бюджетних призначень за видатками і наданням кредитів.

4.2.1. Наявні високі ризики невиконання річного плану надходження коштів від державних зовнішніх запозичень через неотримання третього траншу кредиту Міжнародного валютного фонду, що унеможливило залучення державних зовнішніх запозичень від інших кредиторів, і негативно позначиться на здійсненні запланованих витрат державного бюджету.

У першому півріччі 2016 року для фінансування державного бюджету залучено 117 млрд 543,5 млн грн, що на 82 млрд 486,2 млн грн, або 41,2 відс., менше плану на звітний період і спричинено отриманням коштів в обсягах, менших від запланованих, за всіма передбаченими джерелами: від державних зовнішніх запозичень – на 70 млрд 889,6 млн грн, або 69,6 відс.; внутрішніх запозичень – на 13 млрд 278,3 млн грн, або 13,7 відс.; приватизації державного майна – на 1 млрд 128,0 млн грн, або 96,4 відсотка. Водночас залучено частину залишку коштів на початок року в сумі 2 млрд 809,7 млн грн, при цьому до загального фонду залучено 3 млрд 747,1 млн грн, що планом не передбачалося, а за спеціальним фондом унаслідок здійснення витрат у менших за надходження обсягах спрямовано в залишок 937,4 млн грн при передбаченому в річному плані використанні залишку в сумі 1 млрд 586,0 млн грн (таблиця 4). У результаті державні запозичення становили 97,6 відс. надходжень для фінансування державного бюджету.

Таблиця 4

Фінансування державного бюджету

млрд грн

№ з/п	Показники	Всього			У т. ч. загальний фонд		
		план на 2016 рік	виконано	відс. виконання	план на січень – червень	виконано	відс. виконання
	ФІНАНСУВАННЯ (ряд. I – ряд. II)	85,2	35,1	41,2	58,6	33,7	57,4
	I. Фінансування в частині надходжень – всього, <i>у тому числі:</i>	269,9	117,6	43,5	190,5	116,2	61,0
1.1.	Внутрішні запозичення	125,8	83,7	66,6	97,0	83,7	86,3
1.2.	Зовнішні запозичення	125,4	31,0	24,7	92,3	28,6	31,0
1.3.	Надходження від приватизації державного майна	17,1	0,1	0,2	1,2	0,1	3,6
1.4.	Витрачання залишків бюджетних коштів	1,6	2,8	в 1,8 р. б.	0,0	3,8	-
	II. Фінансування в частині витрат – всього, <i>зокрема:</i>	184,7	82,5	44,6	131,9	82,5	62,5
2.1.	Погашення внутрішнього боргу	121,3	44,8	36,9	49,9	44,8	89,8
2.2.	Погашення зовнішнього боргу	32,9	4,4	13,5	28,3	4,4	15,6
2.3.	Придбання цінних паперів	30,5	14,3	46,7	16,3	14,3	87,7
2.4.	Повернення коштів на ЄКР	-	-	-	37,4	0,0	-

Надходження від державних запозичень у першому півріччі 2016 року становили 114 млрд 691,8 млн грн, що на 43 млрд 79,2 млн грн, або 27,3 відс., менше, ніж у відповідному періоді 2015 року.

На внутрішньому ринку розміщено цінних паперів на суму 83 млрд 737,6 млн грн, що на 16 млрд 608,6 млн грн, або 24,7 відс., більше, ніж у відповідному періоді 2015 року. Зокрема, для збільшення статутного капіталу публічних акціонерних товариств „Державний експортно-імпортний банк України” і „Державний ощадний банк України” випущено десятирічні облігації внутрішньої державної позики з дохідністю 6,0 відс. річних в обмін на акції додаткової емісії цих банків на загальну суму 14 млрд 274,5 млн гривень. Без урахування цільових запозичень внутрішні запозичення для фінансування державного бюджету становили 69 млрд 463,1 млн грн, що в 3,5 раза більше, ніж у першому півріччі 2015 року. Середньозважена дохідність за облігаціями внутрішньої державної позики, номінованими в гривні, кошти від розміщення яких залучені до державного бюджету, зросла з 17,0 відс. у 2015 році до 17,8 відс. у січні – червні 2016 року, що збільшить витрати державного бюджету на обслуговування державного внутрішнього боргу в наступних бюджетних періодах. При цьому зменшилася середньозважена дохідність за облігаціями внутрішньої державної позики, номінованими в доларах США, з 8,7 відс. у 2015 році до 7,7 відс. у січні – червні 2016 року. Проте ці облігації мають валютний ризик.

Державні зовнішні запозичення становили 30 млрд 954,2 млн грн, що на 59 млрд 687,8 млн грн, або 65,9 відс., менше, ніж у січні – червні 2015 року. З метою реструктуризації державного і гарантованого державою боргу у звітному періоді випущено облігації зовнішньої державної позики на суму 18 млрд 991,9 млн гривень. Для фінансування загального фонду державного бюджету залучено кошти у сумі 9 млрд 593,1 млн грн, зокрема від Японського агентства міжнародного співробітництва. Ненадання Міжнародним валютним фондом кредиту, від якого залежить випуск облігацій зовнішньої державної позики, забезпечених гарантією Сполучених Штатів Америки, отримання допомоги від Європейського Союзу й інших кредиторів, збільшує ризики невиконання плану державних зовнішніх запозичень за 2016 рік.

До спеціального фонду від міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних проектів отримано 2 млрд 369,2 млн грн, що на 7 млрд 206,7 млн грн, або 75,3 відс., менше плану на звітний період і на 12 млрд 630,8 млн грн, або 84,2 відс., річного плану внаслідок системних недоліків у плануванні та використанні цих коштів, неналежного здійснення відповідальними виконавцями заходів із впровадження проектів. Так, у звітному періоді не залучалися кредити (позики) міжнародних фінансових організацій, зокрема Європейського інвестиційного банку за проектами будівництва повітряної лінії 750 кВ Запорізька АЕС – Каховська, покращення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг на під'їздах до м. Києва, будівництва високовольтної повітряної лінії 750 кВ Рівненська АЕС – Київська, загальний річний план яких становить 6 млрд 518,3 млн гривень.

Обсяг коштів державного бюджету, що обліковується на рахунках Державної казначейської служби України, з початку року зменшився на 635,2 млн грн, або 1,2 відс., – до 50 млрд 675,1 млн грн, при цьому загального фонду зменшився на 1 млрд 151,8 млн грн, або 4,4 відс., унаслідок використання частини залишку бюджетних коштів на початок року для здійснення витрат в сумі 3 млрд 747,1 млн грн, обсяг коштів спеціального фонду збільшився на 516,6 млн грн, або 2,1 відс., що спричинено здійсненням інших розрахунків, зокрема передачею коштів із спеціального до загального фонду державного бюджету.

4.2.2. У звітному періоді Кабінет Міністрів України і Фонд державного майна України не забезпечили виконання плану надходження коштів від приватизації державного майна, які законом про державний бюджет на 2016 рік встановлені в сумі 17 млрд 100,0 млн гривень.

Виконання річних обсягів надходжень від приватизації державного майна заплановано насамперед за рахунок продажу пакетів акцій ПАТ „Одеський припортовий завод” і підприємств паливно-енергетичного комплексу. У червні Фондом державного майна України оголошувався конкурс із продажу пакетів акцій ПАТ „Одеський припортовий завод” за початковою ціною 13 млрд 175,0 млн грн, проте в установлений термін не надійшло жодної заявки від потенційних покупців, і конкурс не відбувся. Уряд уже задекларував наміри провести новий конкурс із продажу акцій ПАТ „Одеський припортовий завод”, але вже за значно нижчою початковою ціною. У зв’язку з непроведенням конкурсу з приватизації ПАТ „Одеський припортовий завод” або можливим його проведенням у кінці року за меншою ціною, ніж планувалося, збільшилися ризики невиконання планових показників надходження коштів від приватизації державного майна в 2016 році загалом.

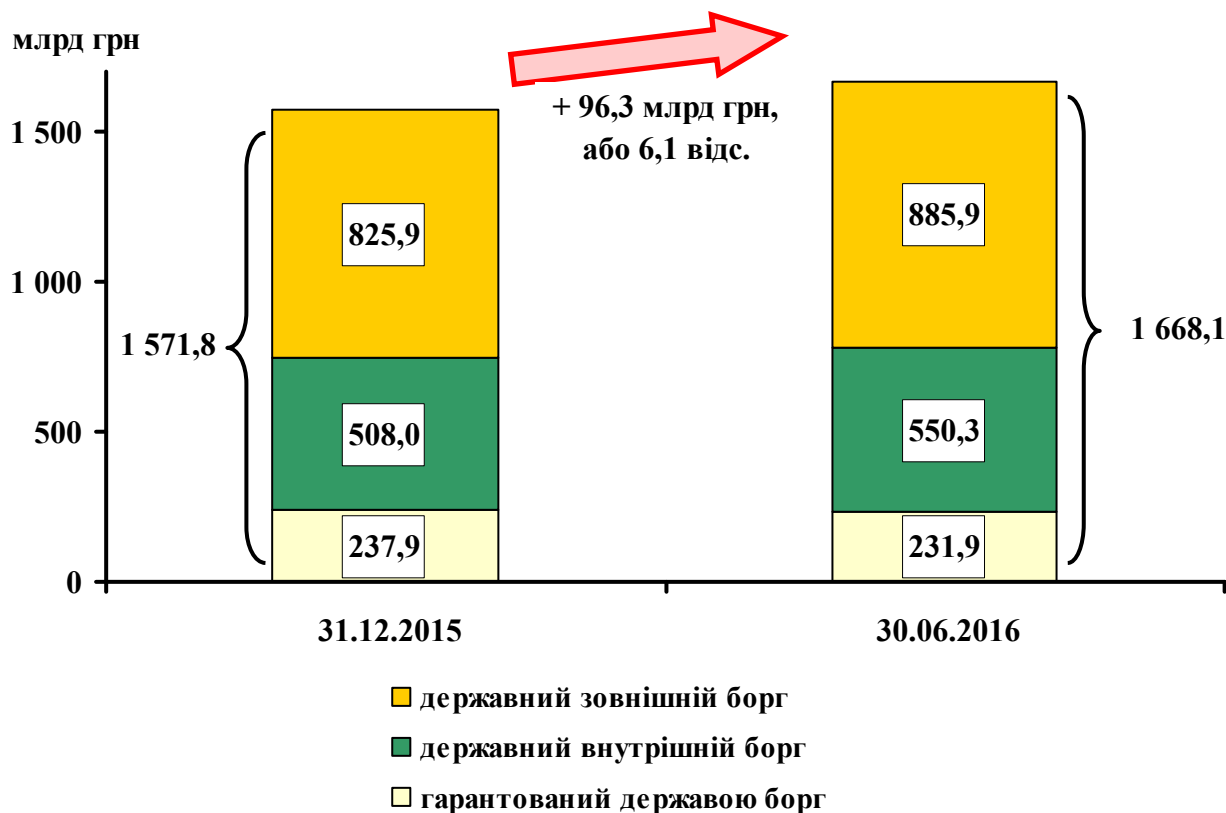
Помісячним розписом фінансування загального фонду державного бюджету плановий обсяг надходжень від приватизації державного майна на січень – червень 2016 року встановлений у сумі 1 млрд 170,0 млн грн, або 6,8 відс. річного плану. Фактично у звітному періоді до державного бюджету надійшло 42,0 млн грн, або 0,2 відс. річного плану. Найбільше у звітному періоді до загального фонду державного бюджету надійшло коштів від продажу акцій, зокрема, ПАТ „Чернігівський завод радіоприладів „Череза” – 4,7 млн гривень.

4.3. Девальвація гривні до іноземних валют і перевищення надходжень від державних запозичень над сумою витрат на погашення державного боргу призвели до збільшення з початку 2016 року загального обсягу державного та гарантованого державою боргу.

4.3.1. Державний і гарантований державою борг загалом зріс за січень – червень 2016 року на 6,1 відс. – до 1 трлн 668 млрд 132,1 млн грн (діаграма 3). Частка зобов’язань в іноземній валюті з урахуванням облігацій внутрішньої державної позики, номінованих в іноземній валюті,

збільшилася на 0,8 відс. пункту – до 71,0 відс., що підвищує валютний ризик боргу в умовах девальвації гривні.

Діаграма 3. Державний і гарантований державою борг

Збільшення загального обсягу державного і гарантованого державою боргу, за оцінкою Рахункової палати, спричинили:

- девальвація гривні до іноземних валют, в яких номіновано борг, – на 46,7 млрд грн;
- перевищення надходжень від запозичень та кредитів під державні гарантії над погашенням державного і гарантованого державою боргу – на 29,6 млрд грн;
- збільшення статутного капіталу державних банків за рахунок випуску облігацій внутрішньої державної позики в обмін на акції додаткової емісії банків – на 14,3 млрд грн;
- завершення реструктуризації державного та гарантованого державою боргу – на 5,8 млрд гривень.

При цьому державний борг за січень – червень 2016 року унаслідок насамперед девальвації гривні до іноземних валют збільшився на 102 млрд 335,1 млн грн, або 7,7 відс., – до 1 трлн 436 млрд 195,8 млн грн, а гарантований державою борг у результаті реструктуризації гарантованого державою зовнішнього боргу Державного агентства автомобільних доріг і державного підприємства „Конструкторське бюро „Південне” імені М. К. Янгеля”

шляхом зміни умов діючих позик та заміни позичальників на державу зменшився на 5 млрд 972,3 млн грн, або 2,5 відс., – до 231 млрд 936,3 млн гривень. У звітному періоді державні гарантії надані публічному акціонерному товариству „Укргідроенерго” для продовження реалізації проекту „Реабілітація гідроелектростанцій” із загальним обсягом коштів 180,0 млн євро, що еквівалентно 5 млрд 327,9 млн гривень.

Подальше здійснення державних запозичень в умовах девальвації гривні та незначного зростання економіки не призведе у найближчій перспективі до зменшення державного боргу і приведення загального обсягу державного та гарантованого державою боргу до безпечного рівня.

4.3.2. Витрати на погашення й обслуговування державного боргу в першому півріччі 2016 року менші, ніж бюджетні призначення на цей період і витрати за відповідний період 2015 року.

Витрати на погашення й обслуговування державного боргу становили 95 млрд 795,0 млн грн, або 76,1 відс. планових призначень на січень – червень поточного року, у тому числі на обслуговування державного боргу – 46 млрд 606,4 млн грн, або 97,6 відс., погашення державного внутрішнього боргу – 44 млрд 766,4 млн грн, або 89,8 відс., зовнішнього боргу – 4 млрд 422,2 млн грн, або 15,6 відсотка.

Ці витрати, порівняно з першим півріччям 2015 року, зменшилися на 21 млрд 935,9 млн грн, або 18,6 відс., проте значними є ризики зростання боргового навантаження на державний бюджет унаслідок збільшення дохідності за облігаціями внутрішньої державної позики, номінованими в гривні, і можливої подальшої девальвації національної валюти.

Найбільше боргове навантаження на державний бюджет створювали видатки на обслуговування державного боргу – 48,7 відс. загального обсягу боргових витрат і витрати на погашення внутрішнього боргу – 46,7 відсотка.

4.4. Незадовільно розраховувалися з державним бюджетом суб'єкти господарської діяльності, що мають прострочену заборгованість за кредитами (позиками), залученими державою або під державні гарантії, та позичками, наданими Міністерством фінансів України у 1993 – 1998 роках на зворотній основі у зв'язку з тимчасовими фінансовими труднощами.

За даними Державної казначейської служби України, станом на 01.07.2016 прострочену заборгованість перед державою за кредитами (позиками), залученими під державні гарантії, мають 177 суб'єктів господарювання на суму 45 млрд 916,3 млн грн, що збільшилася з початку року насамперед унаслідок девальвації гривні до іноземних валют на 2 млрд 729,3 млн грн, або 6,3 відсотка. У січні – червні поточного року погашено 2 млрд 740,4 млн грн, або 6,0 відс. загального обсягу простроченої заборгованості. При цьому прострочена заборгованість перед державним бюджетом 27 суб'єктів господарювання, стосовно яких проведено

державну реєстрацію припинення юридичної особи в результаті їх ліквідації, становила на 1 липня 2016 року 5 млрд 808,2 млн грн, або 12,6 відс., загальної суми простроченої заборгованості.

Прострочена заборгованість за бюджетними позичками, наданими Урядом упродовж 1993 – 1998 років з державного бюджету суб'єктам господарювання у зв'язку з тимчасовими фінансовими труднощами, зросла внаслідок девальвації гривні до іноземних валют до 145,0 млн грн, а з нарахованими на неї відсотками і пенею – до 447,9 млн гривень.

V. МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ ТА МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ

5.1. У першому півріччі поточного року частка перерахованих з державного бюджету трансфертів у доходах місцевих бюджетів зменшилася, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 3,1 відс. пункту – до 55,2 відсотка. Водночас видатки місцевих бюджетів на освіту, охорону здоров'я, соціальний захист і соціальне забезпечення, частка яких у загальному обсязі видатків становила 82,1 відс., на 73,8 відс. забезпечені за рахунок субвенцій з державного бюджету, щодо яких органи місцевого самоврядування не мають права визначати напрями використання.

З державного бюджету надано місцевим бюджетам трансфертів на суму 93 млрд 491,1 млн грн, або 95,5 відс. плану на січень – червень. Субвенції надані в сумі 90 млрд 651,6 млн грн, або 95,4 відс. плану на січень – червень, дотації – 2 млрд 839,5 млн грн, або 98,9 відс. плану на січень – червень.

Надання трансфертів у менших, ніж заплановано, обсягах зумовлено насамперед тим, що, відповідно до Порядку фінансування видатків місцевих бюджетів на здійснення заходів з виконання державних програм соціального захисту населення за рахунок субвенцій з державного бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2002 № 256, органи Державної казначейської служби України перераховують суми субвенцій згідно з помісячним розписом асигнувань державного бюджету, але у межах фактичних зобов'язань відповідних бюджетів щодо надання пільг, житлових субсидій і допомоги окремим категоріям громадян.

Крім того, у звітному періоді не розпочато надання з державного бюджету місцевим бюджетам чотирьох субвенцій, передбачених помісячним розписом державного бюджету в сумі 941,4 млн гривень. Зокрема, Кабінет Міністрів України не прийняв рішення щодо розподілу субвенції на будівництво (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, а також для інвалідів I - II групи з числа військовослужбовців, які брали участь у зазначеній

операції та потребують поліпшення житлових умов, тому місцеві бюджети не отримали 136,4 млн гривень.

5.1.1. У першому півріччі поточного року плановий річний обсяг передбачених у державному бюджеті трансфертів збільшено на 5,3 млрд грн – до 188,6 млрд грн, у тому числі субвенцій – до 181,7 млрд гривень.

Законом України від 17.05.2016 № 1360-VIII „Про внесення змін до додатків № 3 та № 6 до Закону України „Про Державний бюджет України на 2016 рік” щодо збільшення видатків на проведення зовнішнього незалежного оцінювання” зменшено на 30,0 млн грн обсяг освітньої субвенції за рахунок зменшення резерву, що передбачений для навчальних закладів, які розташовані на територіях Донецької і Луганської областей, на яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, та збільшено видатки на здійснення зовнішнього оцінювання і моніторинг якості освіти Українським центром оцінювання якості освіти та його регіональним підрозділами.

Для підвищення соціальних стандартів, зокрема заробітної плати і допомоги, а також компенсації громадянам зміни граничних роздрібних цін на природний газ для побутових споживачів та виробників теплової енергії Законом України від 19.05.2016 № 1384-VIII „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2016 рік” річний обсяг передбачених у державному бюджеті субвенцій місцевим бюджетам збільшено на 5 млрд 663,4 млн грн, або 3,2 відс., – до 181 млрд 969,5 млн грн, у тому числі субвенції для надання пільг і житлових субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг – на 5 млрд 269,0 млн грн, або 15,1 відс., – до 40 млрд 269,0 млн гривень.

Крім того, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.04.2016 № 272-р „Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству освіти і науки на 2016 рік”, у межах загального обсягу бюджетних призначень, передбачених Міністерству освіти і науки України на 2016 рік у загальному фонді державного бюджету, перерозподілено видатки шляхом зменшення обсягу видатків споживання за рахунок резерву коштів за освітньою субвенцією та збільшення обсягу видатків на забезпечення діяльності Національного центру „Мала академія наук України” і здійснення методичного та матеріально-технічного забезпечення діяльності навчальних закладів на 290,1 млн гривень.

5.1.2. У звітному періоді, порівняно з відповідним періодом попереднього року, значно збільшилися видатки державного бюджету на субвенції на виконання державних програм соціального захисту щодо надання пільг і житлових субсидій окремим категоріям громадян, що зумовлено підвищенням тарифів на житлово-комунальні послуги та, як наслідок, збільшенням кількості домогосподарств, які отримали субсидії

через низьку платоспроможність населення. При цьому порядок надання субсидій не стимулює до економії енергоресурсів.

Загальний обсяг наданих з державного бюджету трансфертів місцевим бюджетам, порівняно із січнем – червнем попереднього року, збільшився на 15 млрд 759,8 млн грн, або 20,3 відс., у тому числі субвенцій – на 15 млрд 555,9 млн грн, або 20,7 відс., дотацій – на 203,9 млн грн, або 7,7 відсотка.

Зокрема, для забезпечення виконання фактичних зобов'язань місцевих бюджетів з надання пільг, субсидій і допомоги з державного бюджету перераховані чотири субвенції в сумі 44 млрд 882,4 млн грн, що в 1,6 раза більше, ніж у січні – червні попереднього року, та становить 26,5 відс. їх доходів. Так, перераховано субвенції на надання пільг і житлових субсидій на:

- оплату житлово-комунальних послуг – 21 млрд 30,3 млн грн, або 94,4 відс. плану на січень – червень, що в 3,4 раза більше;
- придбання твердого і рідкого пічного побутового палива та скрапленого газу – 526,2 млн грн, або 83,9 відс. плану, що у 1,8 раза більше.

Відповідно до порядку надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.1995 № 848 (зі змінами), субсидії призначаються з урахуванням запроваджених соціальних нормативів користування житлом, споживання житлово-комунальних послуг і норм забезпечення населення скрапленим газом, твердим та рідким пічним побутовим паливом. Однак такий порядок надання субсидій не стимулює одержувачів до економії енергоресурсів і призводить до нарощування їх споживання.

Зокрема, за інформацією НАК „Нафтогаз України”, середній обсяг використаного природного газу впродовж опалювального сезону поточного року в домогосподарствах, які отримували субсидії, більший, ніж у несубсидіантів, на 30,2 відс. – у багатоквартирних будинках і на 72,8 відс. – в індивідуальних будинках. Крім того, зменшується частка домогосподарств, в яких встановлено лічильники споживання природного газу, через відмову населення від наявних приладів обліку.

5.1.3. Кабінет Міністрів України приймав рішення щодо внесення змін до порядків і умов надання та розподілу деяких затверджених у державному бюджеті субвенцій пізніше, ніж передбачено їх надання помісячним розписом асигнувань державного бюджету, що призвело до затримки перерахування таких субвенцій місцевим бюджетам і проведення відповідних видатків.

Необхідні зміни до порядку й умов надання субвенції на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на

території зони спостереження, перерахування якої, відповідно до помісячного розпису асигнувань загального фонду державного бюджету, планувалося розпочати з квітня, внесені постановою Кабінету Міністрів України від 06.07.2016 № 412, тому місцеві бюджети не отримали передбачених на квітень – червень 38,6 млн гривень.

Зміни до порядку й умов надання субвенції на придбання медикаментів і виробів медичного призначення для забезпечення швидкої медичної допомоги внесені постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 № 308, тому передбачені помісячним розписом асигнувань загального фонду державного бюджету на січень – березень 26,5 млн грн місцеві бюджети отримали у квітні. У звітному періоді місцеві бюджети отримали зазначену субвенцію в сумі 64,1 млн грн, з яких видатки становили 17,8 млн грн, або 27,8 відсотка.

Статтею 30 закону про державний бюджет на 2016 рік установлено, що розподіл субвенції на соціально-економічний розвиток окремих територій між місцевими бюджетами здійснюється Кабінетом Міністрів України за погодженням з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету. Відповідно до помісячного розпису асигнувань загального фонду державного бюджету, у квітні – червні планувалося перерахувати 623,1 млн грн субвенції. Кабінет Міністрів України розпорядженням від 23.03.2016 № 240-р здійснив розподіл субвенції, передбачивши її бюджету м. Києва у сумі 29,4 млн грн, з яких перераховано 22,1 млн грн, або 3,5 відс. плану на січень – червень. Видатки становили 0,1 млн грн, або 0,3 відс. перерахованої субвенції.

5.2. У звітному періоді доходи місцевих бюджетів становили 169 млрд 268,5 млн грн, або 54,5 відс. річного плану, і зросли, порівняно із відповідним періодом попереднього року, на 36 млрд 38,8 млн грн, або 27,1 відсотка.

Доходи місцевих бюджетів без урахування трансфертів з державного бюджету, порівняно з відповідним періодом попереднього року, збільшилися на 20 млрд 279,0 млн грн, або 36,5 відс., – до 75 млрд 777,4 млн грн, їх частка у загальному обсязі доходів збільшилася на 3,1 відс. пункту – до 44,8 відсотка.

Збільшення доходів місцевих бюджетів без урахування трансфертів з державного бюджету зумовлено насамперед підвищенням ставок окремих податків, які зараховуються до відповідних місцевих бюджетів. Зокрема, згідно із Законом України від 24.12.2015 № 909-VIII „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році”, підвищено основну ставку податку на доходи фізичних осіб з 15 до 18 відс., що збільшило у січні – червні, порівняно з відповідним періодом 2015 року, надходження податку на доходи фізичних осіб, за оцінкою Рахункової палати, на 5,4 млрд гривень.

Крім того, підвищення ставок для третьої групи платників єдиного податку на 1 відс. пункт сприяло збільшенню надходження єдиного податку

на 2 млрд 195,1 млн грн, або 53,4 відс., підвищення майже удвічі розміру ставок єдиного податку для четвертої групи платників (сільськогосподарських товаровиробників) збільшило надходження цього податку на 402,5 млн грн, або в 2,0 раза.

Надходження акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів збільшилися на 2 млрд 19,5 млн грн, або 62,0 відс., порівняно із січнем – червнем 2015 року, що зумовлено зростанням на 10,2 відс. споживчих цін на алкогольні напої і тютюнові вироби та низькою базою порівняння, оскільки суттєві надходження цього податку, запровадженого з 1 січня 2015 року, розпочалися з березня 2015 року.

5.3. Упродовж звітнього періоду видатки місцевих бюджетів проведені в сумі 145 млрд 414,7 млн грн, або 45,5 відс. річного плану, що більше, ніж у січні – червні попереднього року, на 26 млрд 593,9 млн грн, або 22,4 відс., що спричинено насамперед значним збільшенням видатків на соціальне забезпечення населення. Частка видатків місцевих бюджетів у видатках зведеного бюджету зменшилася на 0,2 відс. пункту – до 41,0 відсотка.

Найбільше видатків спрямовано на соціальний захист і соціальне забезпечення – 33,8 відс., освіту – 30,7 відс., охорону здоров'я – 17,6 відсотка. Порівняно з відповідним періодом попереднього року, частка видатків на соціальний захист і соціальне забезпечення у загальній сумі видатків місцевих бюджетів збільшилася на 8,0 відс. пункту, що спричинено насамперед підвищенням тарифів на житлово-комунальні послуги, частки видатків на охорону здоров'я та освіту зменшилися відповідно на 5,2 та 3,2 відс. пункту.

Поточні видатки становили 93,4 відс. загального обсягу, капітальні – 6,6 відсотка. Частка поточних видатків збільшилася на 1,6 відс. пункту, капітальних відповідно зменшилася.

На захищені видатки спрямовано 119 млрд 507,4 млн грн, або 82,2 відс. загального обсягу. Для забезпечення проведення захищених видатків загального фонду місцевих бюджетів з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів надано позик у сумі 98,0 млн грн, що на 1 млрд 386,8 млн грн, або 93,4 відс., менше, ніж у січні – червні 2015 року. На 1 липня 2016 року заборгованість за цими позиками, наданими у 2016 році, становила 7,0 млн гривень.

Для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій до державного бюджету з місцевих бюджетів перераховано реверсну дотацію у сумі 1 млрд 522,9 млн грн, або 97,8 відс. призначень на січень – червень.

Кредиторська заборгованість розпорядників і одержувачів коштів місцевих бюджетів з початку року збільшилася на 22 млрд 631,6 млн грн, або в 3,1 раза, – до 33 млрд 647,9 млн грн, з неї прострочена – 21 млрд 565,3 млн грн, або 64,1 відсотка. Заборгованість збільшилася переважно з надання пільг, субсидій, допомоги й інших виплат населенню – на 20 млрд 615,9 млн грн, або

в 3,5 раза, – до 28 млрд 857,8 млн грн, з якої прострочена – 21 млрд 137,2 млн грн, або 73,2 відсотка.

5.4. З початку року загальний обсяг боргових зобов'язань місцевих бюджетів зменшився, що зумовлено насамперед погашенням внутрішніх зобов'язань за цінними паперами Київської та Черкаської міських рад.

Місцевий борг зменшився на 6,1 відс. – до 14 млрд 21,8 млн грн, при цьому зовнішній борг збільшився на 3,6 відс. – до 2 млрд 605,7 млн грн, внутрішній борг зменшився на 8,1 відс. – до 11 млрд 416,1 млн гривень. Внутрішні зобов'язання за позиками, наданими з єдиного казначейського рахунку, становили 9 млрд 12,5 млн грн, або 78,9 відс. загальної суми, за облігаціями місцевих позик – 2 млрд 48,3 млн грн, або 17,9 відсотка.

Зобов'язання за середньостроковими позиками, які надавалися місцевим бюджетам упродовж 2009 – 2014 років з єдиного казначейського рахунку, становили 8 млрд 976,1 млн гривень. Заборгованість за позиками, наданими з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів у 2014 році і не погашеними на 1 січня 2015 року, становила 29,5 млн гривень. Гарантовані територіальними громадами борги становили 5 млрд 935,2 млн грн, із них зовнішні – 4 млрд 667,9 млн гривень.

ПІДСУМОВУЮЧИ ВИСНОВКИ, РАХУНКОВА ПАЛАТА ВІДЗНАЧАЄ:

1. Виконання закону про Державний бюджет України на 2016 рік у першому півріччі відбувалося в умовах зростання у січні – червні поточного року реального валового внутрішнього продукту, за оцінкою Рахункової палати, на 0,8 відс., тоді як при затвердженні державного бюджету враховано 2,0 відс., що стало одним із чинників збільшення доходів на меншому, ніж планувалося, рівні.

Зазначене збільшило ризик невиконання визначеного у законі про державний бюджет на 2016 рік показника доходів. Це та недоотримання інших надходжень до державного бюджету в запланованих обсягах призведе до проведення видатків державного бюджету в обсягах, менших річного плану.

2. Доходи державного бюджету в першому півріччі поточного року становили 265,6 млрд грн, або 43,6 відс. річного плану, і перевищили доходи відповідного періоду 2015 року на 8,6 відс., що на 3,9 відс. пункту менше, ніж заплановано на рік.

Перевиконання на 1,6 млрд грн планових показників загального фонду забезпечено за рахунок скорочення на 7,1 млрд грн, порівняно

із середнім за січень – травень показником, обсягу бюджетного відшкодування податку на додану вартість у червні поточного року і збільшення з початку року на 5,7 млрд грн переплат податків та зборів до державного бюджету.

Залишки невідшкодованого платникам податку на додану вартість зросли в 1,7 раза.

3. Видатки державного бюджету проведені в сумі 300,4 млрд грн, або 44,0 відс. річного плану. План видатків загального фонду не виконано на 7,4 відсотка. Майже половину видатків спрямовано на міжбюджетні трансферти й обслуговування боргових зобов'язань. Обсяги захищених видатків бюджету, які визначені статтею 55 Бюджетного кодексу України, становили у загальному обсязі – 90,0 відс., у видатках загального фонду – 94,5 відсотка.

Тривале погодження і затвердження порядків використання коштів, паспортів бюджетних програм, підготовка документів, необхідних для проведення процедур державних закупівель, не сприяло проведенню видатків у запланованих обсягах. У результаті станом на 1 липня не розпочато проведення видатків за 41 бюджетною програмою.

У першому півріччі поточного року частка наданих з державного бюджету трансфертів зменшилася до 55,2 відс. доходів місцевих бюджетів. При цьому видатки місцевих бюджетів на освіту, охорону здоров'я, соціальний захист і соціальне забезпечення, частка яких у загальному обсязі видатків становила 82,1 відс., на 73,8 відс. забезпечені за рахунок субвенцій з державного бюджету, щодо яких органи місцевого самоврядування не мають права визначати напрями використання. Отже, залежність виконання місцевих бюджетів від трансфертів з державного бюджету залишається значною.

Кабінет Міністрів України приймав рішення щодо внесення змін до порядків і умов надання та розподілу деяких передбачених у державному бюджеті субвенцій пізніше, ніж передбачено їх надання помісячним розписом асигнувань державного бюджету, що призвело до затримки перерахування таких субвенцій місцевим бюджетам і проведення відповідних видатків.

Порівняно з відповідним періодом попереднього року значно збільшилися видатки державного бюджету на субвенції на виконання державних програм соціального захисту щодо надання пільг і житлових субсидій окремим категоріям громадян, що зумовлено підвищенням тарифів на житлово-комунальні послуги та, як наслідок, збільшенням кількості домогосподарств, які отримали субсидії через низьку платоспроможність населення. При цьому порядок надання субсидій не стимулює до економії енергоресурсів.

4. Фінансування державного бюджету традиційно здійснювалося за рахунок боргових джерел (державні запозичення), які становили 97,6 відс. надходжень для фінансування бюджету, тоді як неборгові джерела (надходження від приватизації державного майна і використання залишку коштів на початок року) – 2,4 відсотка. Збільшилися ризики недоотримання в 2016 році надходжень для фінансування державного бюджету в запланованих обсягах, зокрема від державних зовнішніх запозичень і приватизації державного майна.

5. Збільшення загального обсягу державного і гарантованого державою боргу на 6,1 відс. – до 1 трлн 668,1 млрд грн – відбулося внаслідок девальвації гривні до іноземних валют, в яких номіновано борг, і перевищення надходжень від державних запозичень, у тому числі для підтримки діяльності державних банків, над витратами на погашення державного боргу. Значна частка зобов'язань в іноземній валюті в загальній сумі державного і гарантованого державою боргу та збільшення дохідності за облігаціями внутрішньої державної позики, номінованими в гривні, збільшують ризики зростання боргових зобов'язань і боргового навантаження на державний бюджет.

ПРОПОЗИЦІЇ

Для усунення виявлених відхилень і порушень при виконанні закону про Державний бюджет України на 2016 рік у першому півріччі Рахункова палата вважає за доцільне рекомендувати:

1) Кабінету Міністрів України:

- ініціювати внесення змін до закону про державний бюджет на 2016 рік з метою приведення витрат державного бюджету до реальних фінансових можливостей (надходжень), зокрема з урахуванням недоотримання запланованих коштів від державних зовнішніх запозичень і приватизації державного майна;

- вжити додаткових заходів щодо забезпечення виконання планових показників надходжень до державного бюджету, зменшення податкової заборгованості та залишків невідшкодованого платникам податку на додану вартість;

- внести зміни до порядку надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого і рідкого пічного побутового палива для стимулювання енергозбереження й економного витрачання коштів державного бюджету;

- прискорити прийняття рішень щодо розподілів видатків за окремими бюджетними програмами, передбаченими статтею 33 закону про державний бюджет;

- прискорити прийняття рішень щодо розподілів окремих субвенцій, передбачених у державному бюджеті місцевим бюджетам, з метою проведення відповідних видатків;

- привести у відповідність з чинною редакцією статті 200 Податкового кодексу України постанову Кабінету Міністрів України від 17.01.2011 № 39 „Про затвердження Порядку взаємодії органів державної податкової служби та органів державної казначейської служби в процесі відшкодування податку на додану вартість”;

- визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 № 1238 „Про затвердження переліку достатніх підстав, які надають податковим органам право на проведення документальної позапланової виїзної перевірки платника податку на додану вартість для визначення достовірності нарахування бюджетного відшкодування такого податку”;

- забезпечити безумовне виконання міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, обласними та Київською міською держадміністраціями вимог Плану невідкладних заходів щодо погашення заборгованості із заробітної плати, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.07.2016 № 517-р;

2) Міністерству фінансів України:

- забезпечити виконання Державною фіскальною службою України вимог щодо наведення в реєстрах заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість даних, зазначених у підпункті 200.7.1 пункту 200.7 статті 200 Податкового кодексу України;

- прискорити погодження і затвердження документів, що застосовуються у бюджетному процесі, з метою проведення запланованих видатків;

- ініціювати вирішення питання погашення заборгованості за позиками, наданими з єдиного казначейського рахунку Пенсійному фонду України впродовж 2007 – 2014 років;

3) головним розпорядникам бюджетних коштів:

- забезпечити розроблення, погодження і затвердження паспортів бюджетних програм, які не затверджені на 1 липня 2016 року, для проведення відповідних видатків;

- посилити претензійно-позовну роботу з метою повернення суб'єктами господарювання простроченої заборгованості за наданими з державного бюджету кредитами.